

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงทดลอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์วิธีการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ทั้งในประเทศและต่างประเทศและการพัฒนาแบบวัดนาฏยสรรค์

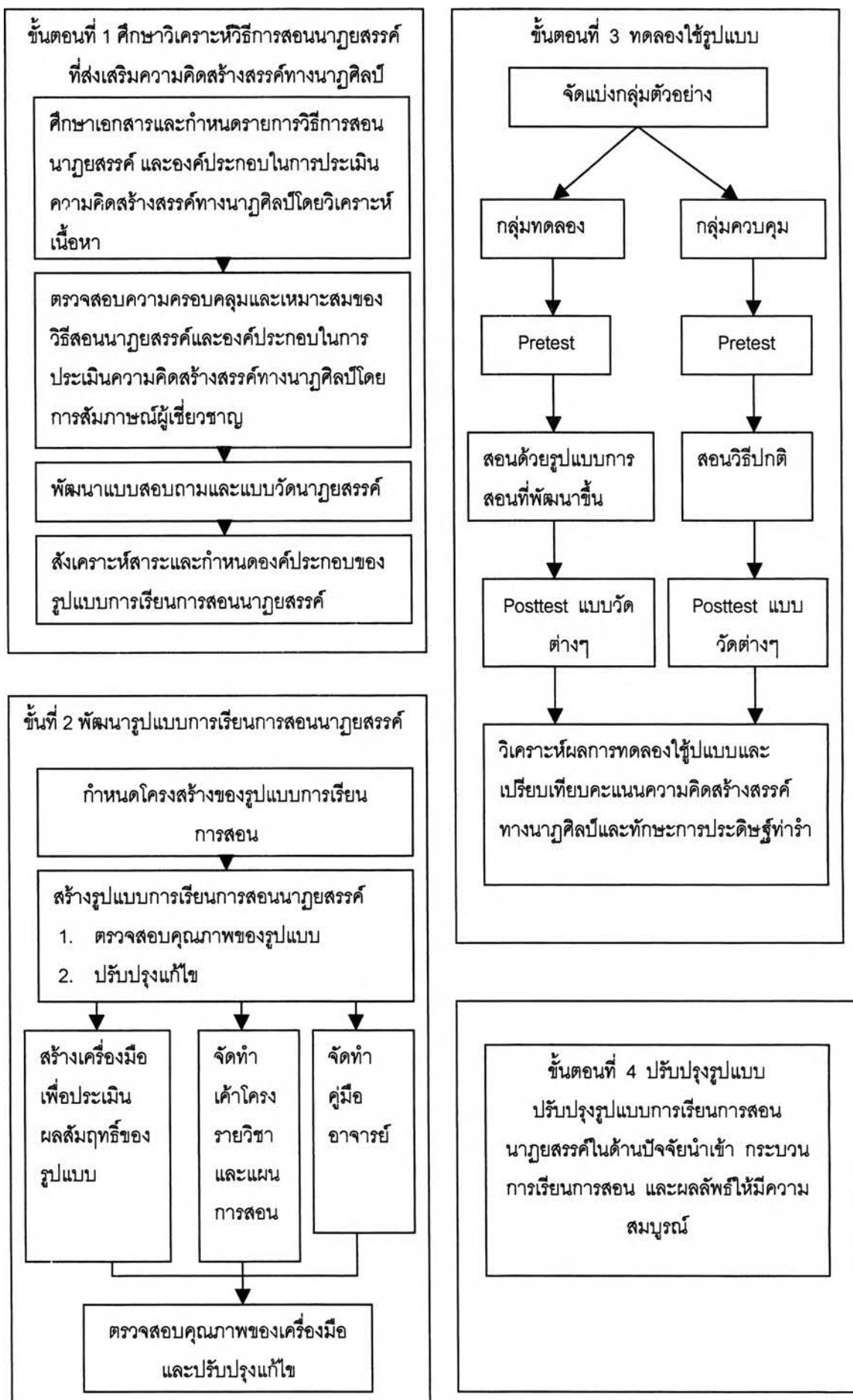
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา สรุปเป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์วิธีการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ทั้งในประเทศและต่างประเทศและการพัฒนาแบบวัตนาฏยสรรค์

ในการศึกษาและวิเคราะห์วิธีการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และการพัฒนาแบบวัตนาฏยสรรค์ ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน ศึกษาวิเคราะห์ความหมายและลักษณะความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ นำมากำหนดลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย และแนวทางการวัดลักษณะทางนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ได้แก่ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ในด้านกระบวนการและผลผลิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ลักษณะของกระบวนการ	ลักษณะผลผลิต
1. การเชื่อมโยงสัมพันธ์	1. ได้ทำท่าใหม่ที่สวยงาม ทำเชื่อมที่สัมพันธ์กับแม่ท่าอย่างเหมาะสมกลมกลืน 2. เลือกสรรท่าทำได้เหมาะสมกับแนวคิดหรือรูปแบบการแสดง
2. การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิม	1. คิดท่าทำได้หลายรูปแบบ และเลือกนำมาใช้เหมาะสมกับสื่อหรือแนวคิด 2. มีความสามารถในการดัดแปลงท่าทำให้ แตกต่างออกไปและชอบเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ทำซ้ำ
3. การจินตภาพ และการจินตนาการ	1. ท่าท่าที่มีลีลาและรูปแบบที่แปลกใหม่ 2. ผลงานนาฏศิลป์ไทยแนวสร้างสรรค์

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและวิธีการสอนนาฏศิลป์ ศึกษาวิเคราะห์ในด้านจุดมุ่งหมายการสอน การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ และวิธีการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่าท่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสอนและองค์ประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ และการนำหลักการจินตภาพ มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดหลักการ แนวทางการจัดการเรียน การสอน และวิธีดำเนินการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอนในด้านกายภาพ บรรยากาศด้าน สมองและบรรยากาศด้านอารมณ์ รวมทั้งองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำมา กำหนดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและการประเมินการสอนนาฏศิลป์ กระบวนการและวิธี การประเมินการเรียนการสอนนาฏศิลป์ด้านทักษะการปฏิบัติ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมิน ด้านความคิดสร้างสรรค์และผลงานสร้างสรรค์ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดเพื่อนำมา กำหนดแบบวัดทางนาฏยศาสตร์ และการประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ และลักษณะความ คิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาเป็นแบบวัดทางนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

2.1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์จากการนำกรอบแนวคิดทั้ง 5 ข้อมาวิเคราะห์ เอกสารเพื่อกำหนดวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ กำหนด ลักษณะและองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และทักษะการปฏิบัติผลงาน สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์แต่ละด้าน ตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมที่จะวัดซึ่งได้จากการวิเคราะห์ นำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกข้อความหรือรายการที่เหมาะสมไว้ หรือ ให้ตัดรายการที่ไม่เหมาะสมออกและให้แสดงความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด โดยส่งกรอบ แนวคิดรายการวิธีการสอนและรายการลักษณะคำถามที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ของผู้เรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญก่อนแล้วจึงตามไปสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของ ผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้ (รายนามผู้เชี่ยวชาญอยู่ในภาคผนวก หน้า 251)

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านนาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีตำแหน่งทาง วิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ หรือ อาจารย์ 3 ระดับ 9 และมีประสบการณ์ในการสอน นาฏศิลป์ไทยไม่ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 5 คน

2) เป็นนักวิชาการหรือศิลปินด้านศิลปะการแสดง ที่มีประสบการณ์ในการเขียนตำราเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ หรือเป็นผู้คิดประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะการแสดงแนวสร้างสรรค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จำนวน 3 คน

3) เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดง ที่มีประสบการณ์ในสอนในสถาบันอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสามารถในประดิษฐ์ผลงานด้านนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงแนวสร้างสรรค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จำนวน 4 คน

4) เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง จำนวน 3 คน

2.2 นำผลจากการสัมภาษณ์มาแจกแจงความถี่ แล้วเรียงลำดับรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 80 ให้คงรายการนั้นไว้ ถ้ารายการใดผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยกว่า ร้อยละ 80 ให้ตัดรายการนั้นออก ส่วนของคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์สำหรับอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย และแบบวัดทางนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์สำหรับผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษาโดยลำดับ ดังนี้

2.1.1 สังเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ การประเมินผลการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ การประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำมากำหนดหลักการ เหตุผล และองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

2.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติ และวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ แล้วนำมากำหนดวิธีการสอน ขั้นตอนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และองค์ประกอบในการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทย

2.1.3 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบการสอน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ส่วน คือ

2.1.3.1 แนวคิดและหลักการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นการสอนปฏิบัติไปพร้อมกับการฝึกกระบวนการคิดประดิษฐ์ทำซ้ำ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิด และแสดงออกอย่างอิสระระหว่างการเรียนการสอน

2.1.3.2 จุดมุ่งหมายการสอน เพื่อพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ การตระหนักถึงรูปแบบการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะของตนเอง และการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

2.1.3.3 กระบวนการเรียนการสอน

วิธีการสอน เน้นการสอนปฏิบัติ และ การสอนนาฏยสรรค์ โดยใช้สื่อกระตุ้น ทักษะการสังเกต การทำกิจกรรมอย่างอิสระ ฝึกเป็นผู้นำในการคิดท่า และการจินตภาพ ขั้นตอนการสอน เริ่มจากการสอนการคิดและปฏิบัติร่วมกัน การสอนทักษะการสังเกต การให้ทำกิจกรรมอย่างอิสระเพื่อค้นหารูปแบบการเคลื่อนไหวของแต่ละคนหรือของกลุ่ม การนำเสนอผลงาน และการสรุปร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการฝึกคิดประดิษฐ์ทำซ้ำโดยการจำกัดเวลาในการคิดทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล

2.1.3.4 บรรยากาศและองค์ประกอบการสอน เน้นบรรยากาศให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิด มีความรู้สึกผ่อนคลาย โดยครูสร้างแรงจูงใจให้

2.1.3.5 การประเมินผล ประเมินในด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทั้งด้านกระบวนการและผลผลิตรายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.1.3.6 แนวทางการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มผู้เรียนและรายวิชาที่สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ไปใช้

2.1.4 สร้างคู่มือสำหรับผู้สอน ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการนำรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไปใช้ โดยมีการยกตัวอย่างกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

2.1.5 ตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่สร้างขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและเชิงโครงสร้าง เกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ดังนี้

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านนาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ หรือ อาจารย์ 3 ระดับ 9 ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ไทยไม่ต่ำกว่า 15 ปี หรือ

2) เป็นอาจารย์ผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาการขอตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ผู้สอนด้านนาฏศิลป์หรือประเมินผลงานนาฏศิลป์ไทยแนวสร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

ประเด็นที่ตรวจสอบ คือ

- 1) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ มีความเหมาะสมเพียงใด
- 2) รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการเรียนการสอน และผลลัพธ์หรือไม่
- 3) รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้หรือไม่

การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและตัดสินว่าประเด็นต่างๆ มีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item- Objective Congruence: IOC)

ทั้งนี้ถือเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงยอมรับว่ารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ประชากรที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ ได้แก่ อาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนวิชาเอกด้านนาฏศิลป์ไทยหลักสูตร 4 ปี ในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 41 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัย จำนวน 4 สถาบัน สถาบันราชภัฏ จำนวน 23 สถาบัน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 1 สถาบัน วิทยาลัยนาฏศิลป์และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์รวม 13 สถาบัน มีจำนวนประชากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยทั้งสิ้น 158 คน

2.2.2 ประชากรที่ใช้ในการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ด้วยแบบวัดนาฏยสรรค์

ประชากรที่ใช้ในการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ซึ่งลงทะเบียนเรียนในสาขาวิชาด้านนาฏศิลป์ไทย ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2544 ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนวิชาเอกด้านนาฏศิลป์ไทยหลักสูตร 4 ปี ในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 41 สถาบัน (สถาบันเดียวกับประชากรที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยสรรค์) มีจำนวนประชากรที่เป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว รวมทั้งสิ้น 2,434 คน จำแนกเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 857 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 676 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 536 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 365 คน

ผู้วิจัยจำแนกจำนวนประชากรที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยสรรค์ และนิสิตนักศึกษาที่ใช้ในการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆตามกลุ่มของสถาบัน ดังนี้

- ก. กลุ่มมหาวิทยาลัย
- ข. กลุ่มสถาบันสังกัดกรมศิลปากร (วิทยาลัยนาฏศิลป์และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์)
- ค. กลุ่มสถาบันราชภัฏ
- ง. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างในการสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยสรรค์และการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ด้วยแบบวัดนาฏยสรรค์

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ดำเนินการสุ่มสถาบันอุดมศึกษาแบบแบ่งชั้นตามภูมิภาค (Stratified Random Sampling) ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

ขั้นที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่มในแต่ละภูมิภาคดำเนินการ ดังนี้

- ก. กลุ่มมหาวิทยาลัย ใช้ประชากรทั้งหมด เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยเพียง 4 แห่ง ที่เปิดหลักสูตรการสอนด้านนาฏศิลป์ และเป็นหลักสูตรการสอนที่ไม่ได้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตสายครูเหมือนสถาบันอุดมศึกษากลุ่มอื่นๆ มีมหาวิทยาลัยในภาคต่างๆ ดังนี้ ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาคกลาง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่มีมหาวิทยาลัยที่สอนสาขานาฏศิลป์ไทยในภาคใต้

ข. กลุ่มสถาบันราชภัฏดำเนินการสุ่มอย่างง่ายภาคละ 1 สถาบัน ยกเว้นภาคใต้ สุ่มมา 2 สถาบัน เนื่องจากไม่มีมหาวิทยาลัยที่สอนด้านนาฏศิลป์ไทยในภาคใต้ และสถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตร 4 ปี ซึ่งมีความหลากหลาย กล่าวคือมีทั้งหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตครูและบัณฑิตด้านศิลปะการแสดง เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย จึงสุ่มเพิ่มอีก 1 สถาบัน เพื่อให้สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่ากับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ค. กลุ่มสถาบันสังกัดกรมศิลปากรดำเนินการสุ่มอย่างง่ายภาคละ 1 สถาบัน ยกเว้นภาคกลางดำเนินการเลือกแบบเจาะจง 2 สถาบัน ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เนื่องจากเหตุผล ดังนี้

สถาบันการศึกษาสังกัดกรมศิลปากร ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันแห่งแรกที่เปิดการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยโดยตรง และเป็นแหล่งรวมของผู้เชี่ยวชาญการสอนด้านนาฏศิลป์ไทย โดยวิทยาลัยนาฏศิลป์เปิดการเรียนการสอนสาขานาฏศิลป์ไทยถึงระดับปริญญาตรี 2 ปีแรก (อนุปริญญา) ส่วนสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จัดการศึกษาต่อเนื่องจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ รับนักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้ง 12 สถาบันเข้าศึกษาต่อเนื่องอีก 2 ปี (ระดับปริญญา 2 ปีหลัง) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเลือกวิทยาลัยนาฏศิลป์และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

ง. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ใช้ประชากรทั้งหมดเนื่องจากมีเพียงสถาบันเดียวและเป็นสถาบันอุดมศึกษาสายวิชาชีพแห่งแรกที่เปิดการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยระดับปริญญา ซึ่งเดิมรับวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้าสมทบในระดับปริญญาตรี (2 ปีหลัง) และปัจจุบันเปิดรับนักศึกษาหลักสูตร 4 ปีเป็นเอกเทศ

ชั้นที่ 3 ได้กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 15 สถาบัน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ จำนวน 3 สถาบัน สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 สถาบัน สถาบันอุดมศึกษาภาคกลาง จำนวน 6 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ จำนวน 3 สถาบัน เป็นอาจารย์จำนวนทั้งสิ้น 83 คน และนิสิตนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 1,292 คน จำแนกเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 392 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 329 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 319 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 252 คน

รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาคดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาค

สถาบันอุดมศึกษา	อาจารย์		นักศึกษาปี 1		นักศึกษาปี 2		นักศึกษาปี 3		นักศึกษาปี 4	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาคเหนือ										
ก. กลุ่มมหาวิทยาลัย										
1. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*	4	4	24	24	30	30	17	17	-	-
ข. กลุ่มสังกัดกรมศิลปากร										
1.วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่*	5	5	37	37	36	36	-	-	-	-
2.วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย	5	-	26	-	20	-	-	-	-	-
ค. กลุ่มสถาบันราชภัฏ										
1. สถาบันราชภัฏเชียงราย	1	-	5	-	5	-	-	-	-	-
2. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์*	4	4	16	16	12	12	14	14	14	14
3. สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์	2	-	-	-	26	-	-	-	12	-
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										
ก. กลุ่มมหาวิทยาลัย										
1. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*	4	4	42	42	20	20	28	28	21	21
ข. กลุ่มสังกัดกรมศิลปากร										
1. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด*	5	5	20	20	30	30	-	-	-	-
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์	6	-	30	-	22	-	-	-	-	-
3.วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา	4	-	20	-	15	-	-	-	-	-
ค. กลุ่มสถาบันราชภัฏ										
1. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	1	-	23	-	-	-	26	-	-	-
2. สถาบันราชภัฏเลย	1	-	17	-	-	-	-	-	-	-
3. สถาบันราชภัฏอุดรธานี	3	-	28	-	-	-	27	-	36	-
4. สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	3	-	-	-	28	-	-	-	-	-
5. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์	2	-	17	-	-	-	23	-	-	-
6. สถาบันราชภัฏสุรินทร์*	5	5	-	-	24	24	17	17	30	30
7. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี	2	-	-	-	-	-	29	-	-	-
ภาคกลาง										
ก. กลุ่มมหาวิทยาลัย										
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*	3	3	12	12	12	12	12	12	15	15
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*	3	3	17	17	14	14	15	15	12	12

* หมายถึงสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถาบันอุดมศึกษา	อาจารย์		นักศึกษาปี 1		นักศึกษาปี 2		นักศึกษาปี 3		นักศึกษาปี 4	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ข. กลุ่มสังกัดกรมศิลปากร										
1. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*	4	4	-	-	-	-	60	60	49	49
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์*	16	16	75	75	65	65	-	-	-	-
3. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง	4	-	20	-	14	-	-	-	-	-
4. วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี	5	-	20	-	22	-	-	-	-	-
5. วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี	4	-	19	-	19	-	-	-	-	-
6. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี	6	-	43	-	31	-	-	-	-	-
ค. กลุ่มสถาบันราชภัฏ										
1. สถาบันราชภัฏพระนคร ศรีอยุธยา	3	-	10	-	-	-	11	-	-	-
2. สถาบันราชภัฏราชนครินทร์	2	-	6	-	11	-	-	-	-	-
3. สถาบันราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลัยการณ	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-
4. สถาบันราชภัฏนครปฐม	1	-	16	-	-	-	15	-	-	-
5. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	2	-	40	-	38	-	42	-	40	-
6. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา	2	-	8	-	-	-	20	-	8	-
7. สถาบันราชภัฏธนบุรี	3	-	10	-	10	-	10	-	5	-
8. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา *	10	10	32	32	28	28	27	27	23	23
9. สถาบันราชภัฏพระนคร	3	-	30	-	29	-	-	-	12	-
ง. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล* ภาคใต้	7	7	60	60	-	-	95	95	58	58
ข. กลุ่มสังกัดกรมศิลปากร										
1. วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง	6	-	40	-	32	-	-	-	-	-
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช *	5	5	13	13	25	25	-	-	-	-
ค. กลุ่มสถาบันราชภัฏ										
1. สถาบันราชภัฏเพชรบุรี	1	-	8	-	7	-	-	-	-	-
2. สถาบันราชภัฏภูเก็ต	2	-	26	-	18	-	14	-	-	-
3. สถาบันราชภัฏสงขลา *	5	5	29	29	18	18	18	18	15	15
4. สถาบันราชภัฏนครศรีฯ *	3	3	15	15	15	15	16	16	15	15
รวม	158	83	857	392	676	329	536	319	365	252

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามและการทดสอบนักศึกษาด้วยแบบวัดนาฏยสรรค์ด้วยตนเอง ส่วนสถาบันอุดมศึกษาส่วนภูมิภาคได้ติดต่อโดยตรงกับหัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย เพื่อชี้แจงจุดประสงค์ในการวิจัยและลักษณะการทดสอบแบบวัดนาฏยสรรค์ พร้อมจัดส่งคู่มือการทำแบบวัดนาฏยสรรค์ไปล่วงหน้าแล้วติดต่อประสานงานเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำแบบวัดนาฏยสรรค์ก่อนนำไปทดสอบนิสิตนักศึกษาจริงทุกสถาบัน เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกลับและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วได้แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยสรรค์ที่มีความสมบูรณ์จำนวน 68 ฉบับ และแบบวัดนาฏยสรรค์จำนวน 800 ฉบับ จำแนกเป็น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 256 ฉบับ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 194 ฉบับ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 177 ฉบับ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 173 ฉบับ ดังนี้

ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาและชั้นปี

สถาบันอุดมศึกษา	อาจารย์	น.ศ. ปี 1	น.ศ. ปี 2	น.ศ. ปี 3	น.ศ. ปี 4
ภาคเหนือ					
1. มหาวิทยาลัยนเรศวร	2	13	8	8	-
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่	5	27	32	-	-
3. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์	3	12	5	12	7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
1. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	3	23	8	12	12
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด	5	11	14	-	-
3. สถาบันราชภัฏสุรินทร์	3	-	20	13	29
ภาคกลาง					
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	6	4	4	7
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	2	9	6	5	5
3. วิทยาลัยนาฏศิลป์	15	50	44	-	-
4. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	3	-	-	44	43
5. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	9	21	17	25	22
6. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	6	39	-	21	29
ภาคใต้					
1. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช	4	11	13	-	-
2. สถาบันราชภัฏสงขลา	4	24	18	17	14
3. สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	2	10	5	16	5
รวม	68	256	194	177	173

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาและประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์

จุดประสงค์	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสอบถาม 3. ร่างรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา	1. สภาพการเรียนการสอนนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติ และวิธีการสอนนาฏยสรรค์ 2. รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์
2. เพื่อใช้ในการดำเนินการเรียนการสอน	แผนการสอนวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 จำนวน 71 คาบ	วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างนาฏยสรรค์
3. เพื่อใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	แบบวัดนาฏยสรรค์	1. คะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เพื่อหาบรรทัดฐาน 2. คะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของกลุ่มตัวอย่าง
4. เพื่อวัดทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	แบบทดสอบทักษะการประดิษฐ์ท่ารำ	1. คะแนนการทดสอบทักษะการประดิษฐ์ท่ารำรายบุคคล 2. คะแนนการทดสอบทักษะการประดิษฐ์ท่ารำเป็นกลุ่ม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

จุดประสงค์	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
5. เพื่อประเมินลักษณะและพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน	พฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน
6. เพื่อประเมินผลย้อนกลับด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน	แบบประเมินตนเอง และแบบประเมินกลุ่มเพื่อน	เจตคติที่มีต่อตนเองด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน

2.4.1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ (Dance Improvisation) ของเพดดี ชาวาทซ์ และจอร์จเกท ซาเนียร์ Schwartz, <http://www.umi.com/pqdwpTs=966866>; Schneer, 1994) การสอนโดยใช้หลักการจินตภาพ (Franklin, 1996) การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย และจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย และองค์ประกอบในการประเมินผลงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ไทย มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สำหรับแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับมาก
- 3 หมายถึง อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับน้อย
- 1 หมายถึง อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของช่วงคะแนน

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนนาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษาจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม ดังนี้ (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก)

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 15 ปี จำนวน 3 คน

2) เป็นอาจารย์ผู้สอนหรือศิลปิน ที่มีประสบการณ์ในการคิดประดิษฐ์ผลงานนาฏศิลป์ไทยแนวสร้างสรรค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จำนวน 1 คน

3) เป็นอาจารย์ผู้สอนและมีประสบการณ์ในการเขียนตำราเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จำนวน 1 คน

ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้กับอาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ไทย ระดับชั้นกลางปีที่ 3 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 20 คน แล้วตรวจสอบความเที่ยงโดยการหาค่าความคงที่ภายในด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .9540

2.4.2 แผนการสอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1

ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 จำนวน 71 คาบ รวมเวลาทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของรายวิชา จากคำอธิบายรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2544

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์รายวิชา โดยจัดลำดับความสำคัญของจุดประสงค์รายวิชาให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ขั้นที่ 3 จัดทำเกณฑ์การประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา และจุดประสงค์ในการพัฒนาของนักศึกษา

ขั้นที่ 4 ศึกษาและวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อจัดแบ่งเนื้อหาและกำหนดเวลาในการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาและสามารถพัฒนาผู้เรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยจัดแบ่งเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลองคือ ระบายเบ็ดเตล็ด การแสดงพื้นเมืองและการสร้างสรรค์ชุดการแสดงง่ายๆ ใช้เวลาในการสอนและการทดสอบรวม 11 สัปดาห์ จำนวน 66 คาบ และใช้ช่วงเวลาว่างเพิ่มเติมสัปดาห์ละ 1 คาบ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวมใช้เวลาทดลองทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ 71 คาบ

ขั้นที่ 5 จัดทำเค้าโครงรายวิชาที่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา สัดส่วนการให้คะแนน และวิธีการประเมินผล

ขั้นที่ 6 นำเค้าโครงรายวิชาและโครงการสอน ไปให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 จำนวน 3 คน พิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นที่ 7 ผู้วิจัยแก้ไขเค้าโครงรายวิชาและโครงการสอนตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาดังกล่าวทั้ง 3 คน

ขั้นที่ 8 จัดทำแผนการสอนรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 จำนวน 71 คาบ ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ภาคผนวก ประกอบด้วย ใบงานมีลักษณะเป็นโจทย์คำถาม ใบความรู้เกี่ยวกับประวัติ รูปแบบการแสดง หรืออื่นๆ ตามเนื้อหา และแบบประเมินตนเองของผู้เรียน ส่วนการจัดวิธีการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการของรูปแบบ

ขั้นที่ 9 นำแผนการสอนที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทยจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสม (ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดียวกับการตรวจสอบรูปแบบการสอน)

การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและตัดสินใจประเด็นต่างๆ มีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ดังนี้

2.4.3 แบบวัดนาฏยสรรค์

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนการวัดผลของ กิลฟอร์ด (Guildford, 1954 อ้างถึงใน Brown, 1970) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบวัด ลักษณะและองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และกรอบแนวคิดการประเมินการเรียนการสอนนาฏศิลป์ (<http://nces.ed.gov/pubs98/98459.html>)

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะของกระบวนการนาฏยสรรค์และองค์ประกอบในการประเมินผลผลิตงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และได้กำหนดลักษณะการวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 2 ด้าน คือ ลักษณะของกระบวนการ และลักษณะของผลผลิต และกำหนดตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมที่จะวัด ดังนี้

ลักษณะของกระบวนการ พิจารณาจากกระบวนการในการประดิษฐ์ท่ารำ ดังนี้

- 1) การประดิษฐ์ท่ารำโดยการคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ ระหว่างแม่ท่า และท่าเชื่อมจากท่ารำในเพลงช้า เพลงเร็ว แม่บท หรือการแสดงชุดต่างๆ ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน
- 2) การประดิษฐ์ท่ารำโดยการปรับปรุงหรือดัดแปลงจากท่ารำที่มีอยู่เดิม ด้วยการสลับท่า หรือการผสมผสานท่ารำจากการแสดงประเภทต่างๆ
- 3) การประดิษฐ์ท่ารำโดยการนำจินตภาพ หรือการจินตนาการ จากการสังสมประสบการณ์ สิ่งที่น่าสนใจทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน จากสิ่งกระตุ้นต่างๆ เช่น การฟังเพลง ภาพ ทัศนศิลป์ แนวคิด เป็นต้น มาสร้างสรรค์ท่ารำอย่างอิสระ

ลักษณะของผลผลิต มีพิจารณาจากส่วนประกอบ ดังนี้

- 1) ท่ารำ หรือการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงท่ารำ หรือการปรับปรุงท่ารำเดิม หรือการจินตภาพและจินตนาการท่ารำที่มีความสวยงาม ประณีต และแปลกใหม่ตามแบบนาฏศิลป์ไทย
- 2) ลีลาการเคลื่อนไหวที่เหมาะสม มีความกลมกลืนกับจังหวะ และท่วงทำนองเพลงดนตรี
- 3) การใช้เวลา ในการประดิษฐ์ท่ารำ ในระยะเวลาสั้น ๆ ตามที่กำหนด

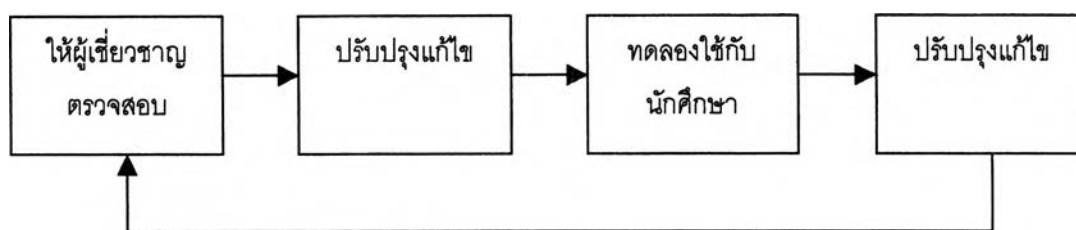
ขั้นที่ 3 การสร้างและตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างแบบวัดนาฏยสรรค์ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดนาฏยสรรค์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาโดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ไม่ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 2 คน อาจารย์และศิลปินที่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์

ผลงานด้านนาฏศิลป์ไทย และด้านศิลปะจำนวน 2 คน อาจารย์ด้านการวิจัยและมีความเชี่ยวชาญด้านการวัดผลจำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนด้านนาฏศิลป์ ไม่ต่ำกว่า 3 ปี และมีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปจำนวน 4 คน และอาจารย์ด้านการวิจัย ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดผลจำนวน 1 คน

หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของสำนวนภาษาแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา จากนั้นนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ปฏิบัติในลักษณะเช่นนี้ 4 ครั้ง เพื่อให้ได้แบบวัดนาฏยสรรค์ที่มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงที่สุด รายละเอียดในการสร้างและดำเนินการตรวจสอบมีดังนี้

ลักษณะแบบวัดนาฏยสรรค์ฉบับที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ คือ (ใช้เวลาในการทำ 10 นาที)

ข้อที่ 1 ให้นักศึกษาประดิษฐ์ท่ารำด้วยการเชื่อมโยงท่ารำ จากรูปภาพท่ารำคู่ ตัวพระและตัวนางแต่งกายยืนเครื่องจำนวน 22 ท่า โดยให้นักศึกษาเลือกท่ารำเพียง 10 ท่า มาเชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นการแสดงชุดสร้างสรรค์ ให้ท่ารำแต่ละท่าสอดคล้องกับท่วงทำนองเพลงประกอบการแสดง (เพลงที่กำหนดให้เลือกในข้อ 2) โดยการใส่หมายเลขท่ารำที่เลือกมา แล้วเขียนอธิบายลีลาท่าเชื่อมลงในช่องว่าง

ข้อที่ 2 เลือกเพลงที่จะใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำในข้อที่ 1 จากตัวเลือกที่กำหนดให้ 4 ข้อ และเขียนอธิบายวิธีการแต่งกาย จากเครื่องแต่งกายที่กำหนดให้มีความสวยงามและแปลกใหม่

ข้อที่ 3 ให้นักศึกษาแปรแถวการแสดงชุดที่ประดิษฐ์ขึ้นในลักษณะที่สวยงามแปลกใหม่ และน่าสนใจ จำนวน 5 รูปแบบ ใช้ผู้แสดง 5 คน เขียนสัญลักษณ์แทนผู้แสดงแต่ละคน ในกรอบสี่เหลี่ยมแทนลักษณะของเวที

กิจกรรมที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการปรับปรุงท่ารำที่มีอยู่เดิม ประกอบ
ด้วยคำถาม 3 ข้อ คือ (ใช้เวลาในการทำ 20 นาที)

ข้อที่ 1 ให้เลือกท่ารำจากรูปภาพในกิจกรรมที่ 1 มาปรับปรุง หรือผสมผสานเป็น
ท่ารำชิ้นใหม่จำนวน 5 ท่า โดยการต่อเติมภาพลงในช่องสี่เหลี่ยมที่กำหนดให้เป็นภาพลายเส้น
แสดงลักษณะมือ เท้า ใส่หมายเลขท่ารำที่เลือกมาได้ภาพ และอธิบายท่ารำสั้นๆ

ข้อที่ 2 ให้นักศึกษานำท่ารำเชิงมากกว่า 1 ชุด มาปรับปรุง หรือผสมผสานเป็นการ
แสดงพื้นเมืองภาคอีสานในชุดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยท่ารำ 10 ท่า ผู้แสดงจำนวน 6 คน และ
ใช้ จังหวะกลอง ปี่ เป็ง ปี่ เป็ง ปี่ เป็ง ปี่ เป็ง ปี่ เป็นจังหวะบังคับ โดยเขียนอธิบายท่ารำลงในช่อง
ว่างที่กำหนด

ข้อที่ 3 ให้นักศึกษาเขียนอธิบายว่าสามารถนำผ้าสไบพลีส 1 ผืน มาใช้แต่งกายใน
ลักษณะต่างๆ 5 รูปแบบ

กิจกรรมที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์โดยจากการจินตภาพ และจินตนาการอย่างอิสระ
ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ คือ (ใช้เวลาในการทำ 20 นาที)

ข้อที่ 1 ให้นักศึกษาประดิษฐ์การแสดงชุดสร้างสรรค์ 1 ชุด โดยการจินตนาการ
รูปแบบการแสดงอย่างอิสระ ประกอบด้วยท่ารำ 10 ท่า ใช้ผู้แสดง 9 คน โดยเขียนอธิบายท่ารำ
ในช่องว่างที่กำหนด

ข้อที่ 2 ให้นักศึกษาแปรแถว การแสดงชุดที่ประดิษฐ์ขึ้นในข้อ 1 เป็น 5 แบบ ใน
ลักษณะที่สวยงาม แปลกใหม่ และน่าสนใจ เขียนสัญลักษณ์แทนผู้แสดงแต่ละคนในกรอบ
สี่เหลี่ยม แทนลักษณะของเวที

ข้อที่ 3 ให้นักศึกษาเขียนแนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำ เพลงและวงดนตรีประกอบ
การแสดง ลักษณะการแต่งกาย โอกาสที่แสดง และอุปกรณ์การแสดง (ถ้ามี) ของการแสดงชุดที่
ประดิษฐ์ขึ้นในข้อ 1

นำแบบวัดนาฏยสรรค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรง
ตามเนื้อหาและความเหมาะสมของสำนวนภาษา นำมาปรับปรุงแก้ไข โดยสร้างแบบวัดฉบับที่ 2
ดังนี้

ลักษณะแบบวัดนาฏยสรรค์ฉบับที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นรูป
ภาพท่ารำคู่พระ นาง แต่งกายยืนเครื่องจำนวน 6 ภาพ ให้นักศึกษาคิดเชื่อมโยงลีลาท่ารำจากรูป
ภาพ 3 คู่ ได้แก่ ภาพที่ 1 และภาพที่ 2 ภาพที่ 3 และภาพที่ 4 ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 ให้แต่

ละคู่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันในลักษณะที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และมีความสวยงาม โดยคิดประดิษฐ์วิธีการเชื่อมทำรำแต่ละคู่ให้ได้จำนวนมากที่สุด เขียนอธิบายลีลาท่าเชื่อมลงในช่องว่างใต้ภาพที่กำหนดให้แต่ละคู่ ใช้เวลาในการทำ 20 นาที

กิจกรรมที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการปรับปรุงทำรำที่มีอยู่เดิม มีลักษณะเป็นรูปภาพทำรำคู่พระ นาง แต่งกายยืนเครื่องจำนวน 3 ภาพ ให้นักศึกษาปรับปรุงทำรำที่กำหนดให้มีความแปลกไปจากทำรำเดิม มีความสวยงามและน่าสนใจ โดยใช้ลีลาการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายมาสร้างสรรค์เป็นทำรำให้ได้จำนวนทำรำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่มากที่สุด ซึ่งทุกท่าต้องยึดทำรำเดิมเป็นหลักหรือท่าเริ่มต้น เขียนอธิบายท่ารำลงในช่องว่างใต้ภาพทำรำที่กำหนด ใช้เวลาในการทำ 20 นาที

กิจกรรมที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์โดยจากการจินตภาพ และจินตนาการอย่างอิสระ มีลักษณะเป็นการกำหนดโจทย์ 3 โจทย์ ให้นักศึกษาจินตนาการทำรำอย่างอิสระ แล้วประดิษฐ์ท่ารำตามแนวคิดหรือจินตนาการนั้น โดยเขียนอธิบายท่ารำในลักษณะท่าเคลื่อนไหวที่สื่อให้เห็นถึงการจินตนาการที่หลากหลายให้มากที่สุด

นำแบบวัดที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและเหมาะสมของสำนวนภาษา แล้วนำแบบวัดมาปรับปรุงครั้งที่ 3 ดังนี้

ลักษณะแบบวัดนาฏยสรรค์ฉบับที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลงจากแบบวัดฉบับที่ 2 คือเปลี่ยนรูปภาพทำรำจากทำรำคู่พระนางแต่งกายยืนเครื่องเป็นรำเดี่ยวชุดเบ็ดเตล็ด ให้ประดิษฐ์ท่ารำที่มีความต่อเนื่องจากท่ารำที่กำหนดให้ได้จำนวนมากที่สุด

กิจกรรมที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการปรับปรุงทำรำที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงจากแบบวัดฉบับที่ 2 คือเปลี่ยนรูปภาพทำรำจากทำรำคู่พระนางแต่งกายยืนเครื่องเป็นรำเดี่ยวชุดเบ็ดเตล็ด วิธีทำกิจกรรมเป็นลักษณะเดิม

กิจกรรมที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์โดยจากการจินตภาพ และจินตนาการอย่างอิสระ เปลี่ยนแปลงจากแบบวัดฉบับที่ 2 คือให้จินตนาการทำรำจากโจทย์ที่กำหนด 2 โจทย์ และจากรูปภาพ 1 รูป วิธีทำกิจกรรมเป็นลักษณะเดิม

นำแบบวัดที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและเหมาะสมของสำนวนภาษา แล้วนำแบบวัดมาปรับปรุงครั้งที่ 4 ดังนี้

ลักษณะแบบวัตนาฏยสรรค์ฉบับที่ 4 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ เป็นการนำสื่อจากรูปภาพท่ารำจำนวน 3 ภาพ

ตอนที่ 1 ภาพท่า “ สอดสร้อย ”

ตอนที่ 2 ภาพท่า “ พิศมัย ”

ตอนที่ 3 ภาพท่า “ ผาลา ”

กิจกรรมที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์โดยกระบวนการปรับปรุงท่ารำที่มีอยู่เดิมกิจกรรมที่ 2 เป็นการนำสื่อกระตุ้นจากรูปภาพท่ารำ จำนวน 3 ภาพ

ตอนที่ 1 ภาพท่า “ ปฐม ”

ตอนที่ 2 ภาพท่า “ พิศมัยเรียงหมอน ”

ตอนที่ 3 ภาพท่า “ เพียงไหล่ ”

กิจกรรมที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์โดยจากการจินตภาพ และจินตนาการอย่างอิสระ มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและจินตนาการอย่างอิสระ จากโจทย์ที่กำหนดให้ 3 เรื่อง

นำแบบวัตนาฏยสรรค์ฉบับที่ 4 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของสำนวนภาษา เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบแล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัตนาฏยสรรค์ นำแบบวัตนาฏยสรรค์ไปทดลองใช้ ครั้งที่ 1 กับ นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันราชภัฏธนบุรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 20 คน แล้วสอบถามนักศึกษาเพิ่มเติม พบว่า

- 1) การเขียนอธิบายในคำสั่งยังไม่ชัดเจน
- 2) นักศึกษาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมที่ 1 และ 2 ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด (15 นาที)
- 3) นักศึกษาบางคนเสนอแนะให้แสดงตัวอย่างวิธีการเขียนในแต่ละกิจกรรม

ผู้วิจัยนำแบบวัตนาฏยสรรค์มาปรับปรุงโดยเขียนคำอธิบายคำสั่งเพิ่มเติม เพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่ 2 เป็น 20 นาที และให้แสดงตัวอย่างวิธีการเขียนในแต่ละกิจกรรม แล้วนำไปทดลองใช้ ครั้งที่ 2 กับนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงปีที่ 2 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 20 คน แล้วสอบถามนักศึกษาเพิ่มเติม พบว่า

- 1) นักศึกษาไม่สนใจอ่านคำสั่ง เนื่องจากมีความยาว ทำให้เสียเวลาในการอธิบาย
- 2) การให้ตัวอย่างทำให้นักศึกษาบางคนไม่เข้าใจ และเป็นการจำกัดความคิด

นักศึกษา

3) นักศึกษาบางคนยังทำกิจกรรมไม่ทัน เนื่องจากวาดรูปภาพทำรำไม่เป็น

ผู้วิจัยนำแบบวัดนาฏยสรรค์มาปรับปรุงโดยเขียนคำอธิบายในคำสั่งให้กระชับและชัดเจนขึ้น ในกิจกรรมที่ 2 และ 3 นักศึกษาที่เขียนอธิบายทำรำอย่างชัดเจน อาจไม่ต้องเขียนรูปภาพทำรำประกอบได้ แล้วจึงนำไปทดลองใช้ ครั้งที่ 3 กับนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ชั้นที่ 1 จำนวน 30 คนแล้วสอบถามนักศึกษาเพิ่มเติม พบว่า

1) นักศึกษาส่วนใหญ่ทำทันตามเวลา

2) กิจกรรมที่ 1 มีการอธิบายสัญลักษณ์ตอนต้นอย่างเดียวทำให้เสียเวลาในการเปิดไปมาเมื่อทำภาพที่ 2 และ 3

ผู้วิจัยนำแบบวัดนาฏยสรรค์มาปรับปรุงฉบับสมบูรณ์ โดยจัดเรียงหน้ากระดาษในกิจกรรมที่ 1 ให้มีคำอธิบายการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ อยู่หน้าซ้าย ภาพวาดทำรำซึ่งเป็นตัวเลือกในข้อสอบ การเชื่อมโยงทำรำอยู่หน้าขวา เพื่อความสะดวกในการดูคำอธิบายสัญลักษณ์ที่กำหนด เมื่อไม่เข้าใจสัญลักษณ์ของทำรำจากภาพวาด

ขั้นที่ 5 สร้างคู่มือการตรวจให้คะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างคู่มือการตรวจให้คะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์ทั้ง 3 กิจกรรม แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ ผู้สอนด้านนาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา และมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ไทยไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 12 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์การพิจารณาคะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์ดังกล่าว

เกณฑ์การพิจารณากิจกรรมที่ 1

พิจารณาจากความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของทำรำที่มีลีลาต่อเนื่องกันจากรูปภาพที่โจทย์กำหนดไปยังภาพวาดทำรำที่เป็นตัวเลือกตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 5 ตามลำดับโดยพิจารณาความเชื่อมโยงและการให้คะแนนเป็นรายข้อ ดังนี้

ข้อ 1 พิจารณาจากรูปภาพที่กำหนดในแต่ละตอน มาเชื่อมโยงกับภาพวาดทำรำในข้อที่ 1 ซึ่งมีตัวเลือก 5 ตัว (นักศึกษาจะต้องเลือกทำรำในข้อ ก, ข, ค, ง ข้อใดข้อหนึ่งที่มีใหม่ สดงาม และน่าสนใจ หรือเลือกข้อ จ คือวาดภาพทำรำเอง)

ข้อ 2 จากภาพวาดทำรำในข้อ 1 ที่นักศึกษาเลือกไว้ มาเชื่อมโยงกับภาพวาดทำรำในข้อที่ 2 โดยเลือกตัวใด ตัวหนึ่งเช่นเดียวกัน

ข้อ 3 จากภาพวาดทำรำในข้อ 2 ที่นักศึกษาเลือกไว้ มาเชื่อมโยงกับภาพวาด ทำรำในข้อที่ 3 โดยเลือกตัวใด ตัวหนึ่ง

ข้อ 4 จากภาพวาดทำรำในข้อ 3 ที่นักศึกษาเลือกไว้ มาเชื่อมโยงกับภาพวาดทำรำในข้อที่ 4 โดยเลือกตัวใด ตัวหนึ่ง

ข้อ 5 จากภาพวาดทำรำข้อที่นักศึกษาเลือกในข้อที่ 4 มาเชื่อมโยงกับภาพวาดทำรำในข้อที่ 5 โดยเลือกตัวใด ตัวหนึ่งในลักษณะเดียวกัน

การกำหนดค่าคะแนนกิจกรรมที่ 1 แบ่งออกเป็น

1) ผู้ที่เลือกการเชื่อมโยงทำรำจากภาพวาดที่กำหนดให้มีเกณฑ์การกำหนดค่าคะแนนรายข้อ ดังนี้

ทำรำที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างแปลกใหม่ น่าสนใจ สวยงามและสามารถสื่อความหมายได้ให้ข้อละ 3 คะแนน

ทำรำเชื่อมต่อกันได้อย่างแปลกใหม่ น่าสนใจ และ สวยงามให้ข้อละ 2 คะแนน

ทำรำเชื่อมต่อกันได้ แต่ไม่แปลกใหม่ (เชื่อมโยงทำรำเหมือนกับการเรียงลำดับทำรำในเพลงช้าเพลงเร็ว หรือทำรำตามบทร้องในแม่บทใหญ่ / แม่บทเล็ก) ให้ข้อละ 1 คะแนน

ทำที่ไม่สามารถรำเชื่อมต่อกันได้ให้ 0 คะแนน

2) ผู้ที่เลือกวาดภาพทำรำเอง (ข้อ ๑) มีเกณฑ์การให้คะแนนรายข้อ ดังนี้

ทำรำที่มีลีลาเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน (ตามเกณฑ์การพิจารณาในกิจกรรมที่ 1) มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ สวยงามและสามารถสื่อความหมายได้ ให้ข้อละ 4 คะแนน

ทำรำที่มีลีลาเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และสวยงามให้ข้อละ 3 คะแนน

ทำรำที่มีลักษณะดังนี้ ให้ข้อละ 2 คะแนน

ใช้ทำรำเดิม แต่เปลี่ยนการเคลื่อนไหว เช่น ยืด-ยุบ ไ้ตัว ซอยเท้า หมุนตัว การถ่ายน้ำหนัก เป็นต้น ซึ่งทำให้อูสวยงามและน่าสนใจ

เปลี่ยนทำรำจากท่าที่ต่อเนื่องเฉพาะส่วนมือ หรือเท้า อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มีลีลาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์อย่างสวยงามและน่าสนใจ

ทำรำที่มีลักษณะดังนี้ ให้ข้อละ 1 คะแนน

เป็นทำรำที่มีอยู่ในตัวเลือกข้อใดข้อหนึ่งแล้วนำมาใช้สลับข้อกัน

เปลี่ยนทำรำจากท่าที่ต่อเนื่องเฉพาะส่วนมือ หรือเท้า อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ไม่น่าสนใจ หรือไม่สวยงามตามหลักนาฏศิลป์ไทย เช่น ใช้มือหรือ เท้าเดียวซ้ำกันหลายท่า เป็นต้น

เป็นทำรำที่สวยงาม แต่ไม่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับท่าที่ต่อเนื่อง

สาเหตุที่กำหนดค่าคะแนนสำหรับผู้เลือกวาดภาพทำรำเองมากกว่าผู้เลือกการเชื่อมโยงทำรำจากภาพวาดที่กำหนดให้เพราะ ผู้ที่เลือกวาดภาพทำรำเองแสดงว่ามีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ทำรำ และมีความคิดริเริ่ม

เกณฑ์การพิจารณากิจกรรมที่ 2

1) ทำที่ปรับปรุงขึ้นต้องแตกต่างจากทำเดิม โดยยึดโครงสร้างมือหรือเท้าของทำเดิมเป็นหลักในการพิจารณา

ถ้ายึดโครงสร้างของมือ สามารถเปลี่ยนแปลงระดับของมือทั้งสองข้าง ลักษณะการใช้เท้า การเคลื่อนไหวลำตัว และการเอียงศีรษะ ได้

ถ้ายึดโครงสร้างของเท้า สามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้มือทั้งสองข้าง การเคลื่อนไหวลำตัว การเอียงศีรษะ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเท้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น เปลี่ยนจากการกระดกเท้าซ้ายเป็นเท้าขวา เปลี่ยนจากการนั่งกระดก เป็นยืนกระดก หรือเปลี่ยนจากการกระดกหลังเป็นกระดกเลี้ยว เป็นต้น

2) เขียนอธิบายทำชัดเจน

3) วาดภาพประกอบ (ถ้าสามารถเขียนอธิบายทำได้ชัดเจนแล้ว อาจไม่ต้องวาดภาพประกอบได้)

4) ใช้แบบแผนการเคลื่อนไหวร่างกายและภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย

การกำหนดค่าคะแนนกิจกรรมที่ 2

ทำรำที่ปรับปรุงขึ้นมีองค์ประกอบครบตามหลักเกณฑ์และมีลักษณะที่แปลกใหม่น่าสนใจ และสวยงาม (ไม่เหมือนท่าใดท่าหนึ่งในแม่บทใหญ่ และแม่บทเล็กทั้งสองมือ เท้าและการเอียงศีรษะ) ได้ท่าละ 3 คะแนน

ทำรำที่ปรับปรุงขึ้นมีองค์ประกอบบางส่วนไม่ครบตามหลักเกณฑ์ เช่น ไม่ได้วาดภาพประกอบแต่มีลักษณะที่แปลกใหม่น่าสนใจ และสวยงาม ได้ท่าละ 2 คะแนน

ทำรำที่ปรับปรุงขึ้นมีองค์ประกอบครบตามหลักเกณฑ์แต่ลักษณะของท่ารำ โดยเฉพาะส่วนของมือ เหมือนท่าใดท่าหนึ่งในแม่บทใหญ่ และแม่บทเล็ก แต่ลักษณะการใช้เท้า การเคลื่อนไหวลำตัว และการเอียงศีรษะมีความแตกต่าง ได้ท่าละ 1 คะแนน

ทำรำที่ปรับปรุงขึ้นมีองค์ประกอบไม่ครบตามหลักเกณฑ์และมีลักษณะเหมือนท่าใดท่าหนึ่งในแม่บทใหญ่ หรือแม่บทเล็กทั้งสองมือ เท้า และการเอียงศีรษะ ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณากิจกรรมที่ 3

- 1) แนวคิดและการจินตนาการตรงกับที่โจทย์กำหนด
- 2) มีความแปลกใหม่ทั้งแนวคิดและทำรำ
- 3) ทำรำสื่อถึงจินตนาการอย่างชัดเจน
- 4) ทำรำแตกต่างจากคนอื่น
- 5) ใช้แบบแผนการเคลื่อนไหวร่างกายและภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย

การกำหนดค่าคะแนนกิจกรรมที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การให้คะแนนความสอดคล้องของแนวคิดและการประดิษฐ์ทำรำตามที่โจทย์กำหนด (โจทย์ หมายถึง ข้อความ คำบอกหรือสื่อกระตุ้นต่างๆ เช่น รูปภาพ ที่นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าให้ผู้ทดสอบสร้างแนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำตามจินตภาพหรือจินตนาการของตนเอง)

แนวคิดและทำรำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีความสอดคล้องกัน และมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้คะแนนตามสัดส่วนความถี่ของคำตอบ ซึ่งดัดแปลงมาจากการเกณฑ์การตรวจให้คะแนนด้านความคิดริเริ่มของครอเพลย์ (Cropley, 1995) คือ แนวคิดในการประดิษฐ์ทำรำซ้ำกับคนอื่นมาก ๆ จะได้คะแนนน้อยหรือไม่ได้เลย ถ้าซ้ำกับคนอื่นน้อย หรือไม่ซ้ำเลยจะได้คะแนนมาก ผู้วิจัยได้ดัดแปลงเกณฑ์การให้คะแนนของครอเพลย์ โดยการขยายจำนวนร้อยละของแนวคิดที่มีผู้ตอบซ้ำกับคนอื่นในช่วงที่ 2, 3 และ 4 เพิ่มขึ้นอีกช่วงละ 1 % (เดิมคำตอบซ้ำ 2 % ให้ 3 คะแนนซ้ำ 3-5 % ให้ 2 คะแนน ซ้ำ 6-11 % ให้ 1 คะแนน) เนื่องจากท่าทางนาฏศิลป์ไทยเป็นภาษาท่าที่มุ่งเน้นท่วงทีลีลาที่งดงาม ดังนั้นการนำแนวคิดจากการสร้างจินตภาพและการจินตนาการตามโจทย์ที่กำหนดมาสร้างสรรค์เป็นทำรำจึงมีข้อจำกัด เพราะผู้ทดสอบยังคงยึดกรอบของภาษาท่าทางนาฏศิลป์อยู่จึงไม่สามารถจินตนาการได้หลากหลาย และมีแนวคิดซ้ำกันมาก เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลักดังนี้

แนวคิดซ้ำกับคนอื่น 12.01 % ขึ้นไป	ให้โจทย์ละ	0 คะแนน
แนวคิดซ้ำกับคนอื่นมากกว่า 6.01 % ถึง 12.00 %	ให้โจทย์ละ	1 คะแนน
แนวคิดซ้ำกับคนอื่นมากกว่า 3.01 % ถึง 6.00 %	ให้โจทย์ละ	2 คะแนน
แนวคิดซ้ำกับคนอื่นมากกว่า 1.01 % ถึง 3.00 %	ให้โจทย์ละ	3 คะแนน
แนวคิดซ้ำกับคนอื่นไม่เกิน 1.00 %	ให้โจทย์ละ	4 คะแนน

2) การให้คะแนนความชัดเจนของทำรำที่ประดิษฐ์ขึ้น

ทำรำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ สวยงาม เขียนอธิบายทำรำชัดเจน ตรงกับแนวคิดที่นำเสนอ มีท่าออกและท่าจบสมบูรณ์ ได้โจทย์ละ 3 คะแนน

ทำร่ำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ สวยงาม ตรงกับแนวคิดที่นำเสนอ มีภาพทำร่ำประกอบ แต่เขียนอธิบายทำร่ำไม่ชัดเจน ได้ใจหทัยละ 2 คะแนน

ทำร่ำที่ประดิษฐ์ขึ้นตรงกับแนวคิดที่นำเสนอ แต่ไม่แปลกใหม่ และไม่น่าสนใจ ได้ใจหทัยละ 1 คะแนน

ทำร่ำที่ประดิษฐ์ขึ้นไม่ตรงกับแนวคิด ได้ใจหทัยละ 1 คะแนน

การพิจารณาน้ำหนักการให้คะแนน เนื่องจากกิจกรรมที่ 1 มีลักษณะเป็นปรนัย เพราะเป็นการให้เลือกคำตอบ 5 ตัวเลือก คือจากข้อ ก ถึงข้อ จ จึงสามารถนำมาหาน้ำหนักการให้คะแนนรายข้อได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำภาพวาดทำร่ำในกิจกรรมที่ 1 ของแบบวัดนาฏยสรรค์ทั้งในส่วนที่กำหนดภาพวาดทำร่ำให้และส่วนที่นักศึกษาวาดเอง มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากำหนดน้ำหนักการให้คะแนนตามความน่าจะเป็นในการตอบคำถามของนักศึกษาทุกข้อ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อกำหนดน้ำหนักการให้คะแนนรายข้อเฉพาะกิจกรรมที่ 1 ของคู่มือการตรวจให้คะแนนฉบับนี้ (อยู่ในภาคผนวก) สำหรับกิจกรรมที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยยึดเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดและผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเป็นหลัก โดยคะแนนเต็มของกิจกรรมที่ 2 นำจำนวนทำร่ำที่นักศึกษาส่วนใหญ่ปรับปรุงขึ้นใหม่ได้ตามเวลาที่กำหนดจากการทดสอบนักศึกษาสาขานาฏศิลป์ไทยจำนวน 800 คน (Norm) คุณคะแนนสูงสุดของแต่ละทำจากเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนกิจกรรมที่ 3 ใช้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนตามที่กำหนดไว้สำหรับการคิดทำร่ำจากใจหทัย 1 แนวคิด เนื่องจากในการทดสอบนักศึกษาสาขานาฏศิลป์ไทยจำนวน 800 คน พบว่านักศึกษามีความสามารถประดิษฐ์ทำร่ำตามแนวคิดและจินตนาการในเวลาที่กำหนดได้เพียงตอนละ 1 แนวคิด เมื่อรวมคะแนนแล้วแปลความหมายของคะแนนรวมในแต่ละกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ทำร่ำ คะแนนเต็ม 60 คะแนน ซึ่งได้มาจากผลรวมของน้ำหนักการให้คะแนนสูงสุดรายข้อ โดยแบ่งช่วงเท่าๆกัน เป็น 4 ช่วงตามระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
1.00 – 15.00	ระดับต่ำ
16.00 – 30.00	ระดับปานกลาง
31.00 – 45.00	ระดับดี
46.00 – 60.00	ระดับดีมาก

กิจกรรมที่ 2 กระบวนการปรับปรุงทำร่ำที่มีอยู่เดิม คะแนนเต็ม 36 คะแนน ซึ่งได้มาจากค่าเฉลี่ยของจำนวนทำร่ำที่นักศึกษา 800 คน คิดประดิษฐ์ได้ภายในเวลา 25 นาที

คุณด้วยคะแนนเต็มตามเกณฑ์การกำหนดค่าคะแนนรายข้อ โดยแบ่งช่วงเท่าๆกัน เป็น 4 ช่วงตามระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
1.00 – 9.00	ระดับต่ำ
10.00 – 18.00	ระดับปานกลาง
19.00 – 27.00	ระดับดี
28.00 – 36.00	ระดับดีมาก

กิจกรรมที่ 3 กระบวนการจินตภาพและจินตนาการ คะแนนเต็ม 21 คะแนน ซึ่งได้มาจากผลรวมของคะแนนแนวคิดและทำรำที่ประดิษฐ์ขึ้นตามเกณฑ์การกำหนดค่าคะแนนเต็มแต่ละโจทย์ โดยแบ่งช่วงเท่าๆกัน เป็น 4 ช่วงตามระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
1.00 – 5.25	ระดับต่ำ
5.26 – 10.50	ระดับปานกลาง
10.51 – 15.75	ระดับดี
15.76 – 21.00	ระดับดีมาก

การแปลความหมายของคะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์ทั้ง 3 กิจกรรมใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนต่ำสุดถึงสูงสุดออกเป็น 4 ช่วงเท่าๆกัน และแปลความหมายตามช่วงคะแนนระดับต่ำ ปานกลาง ดีและดีมาก

การทดสอบหาความเที่ยงในการตรวจให้คะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์

ผู้วิจัยได้เลือกอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีด้านนาฏศิลป์ไทย มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี และมีผลงานการสร้างสรรค์ชุดการแสดงด้านนาฏศิลป์ไทยจำนวน 1 คน และศิลปินที่มีผลงานด้านการแสดงและการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ไทยไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน เพื่อเป็นผู้ช่วยในการหาความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันทำความเข้าใจเกณฑ์การให้คะแนนในกิจกรรมที่ 1 กระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ทำรำ กิจกรรมที่ 2 กระบวนการปรับปรุงทำรำที่มีอยู่เดิม และกิจกรรมที่ 3 กระบวนการจินตนาการ จากคู่มือการให้คะแนนแบบวัดนาฏยสรรค์ให้เข้าใจตรงกัน จากนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยรวม 3 คน ทดลองตรวจให้คะแนนแบบวัดฯ ชุดเดียวกันจำนวน 5 ฉบับ นำผลการให้คะแนนมาพิจารณาร่วมกันเพื่อทดสอบความเที่ยงของการตรวจแบบวัดนาฏยสรรค์อีกครั้งหนึ่ง

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดนาฏยสรรค์มาจำนวน 2 ชุดๆละ 100 ฉบับ โดยชุดที่ 1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1 เป็นผู้ตรวจ ชุดที่ 2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 เป็นผู้ตรวจ นำผล การตรวจแบบวัดนาฏยสรรค์ทั้ง 2 ชุด มาคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ของผู้ตรวจ 2 คน ด้วยค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson 's Product Moment Correlation) คู่อที่ 1 = .997 คู่อที่ 2 = .996 แสดงว่าการให้คะแนนของผู้ตรวจคนที่ 1 มีความสัมพันธ์กับการให้คะแนนของ ผู้ตรวจคนที่ 2 ทั้งสองชุด

2.4.4 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ของสถาบันการประเมินผลการศึกษาแห่งชาติ (<http://nces.ed.gov/pubs98/98456.html>) ทฤษฎี ความคิดสร้างสรรค์โดยการประเมินผลงานของ Besemer and Treffinger (1981) แนวคิดใน การประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ ประกอบในการประเมินผลผลิตงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

นำองค์ประกอบและเกณฑ์การประเมินกระบวนการคิดสร้างสรรค์สำหรับการทดสอบ ภาคปฏิบัติไปให้ผู้เชี่ยวชาญกำหนดน้ำหนักการให้ค่าคะแนนรายองค์ประกอบ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความแปลกใหม่ น่าสนใจ
2. ความกลมกลืนของท่ารำ จังหวะ ทำนองเพลง
3. การลำดับท่ามีความต่อเนื่อง
4. การเคลื่อนไหวบนเวที

องค์ประกอบการประเมิน 4 ด้านดังกล่าว เป็นองค์ประกอบหลักในการประเมินทั้ง 3 กระบวนการ โดยการกำหนดน้ำหนักการให้คะแนนองค์ประกอบที่ 1 มีคะแนนมากที่สุด เนื่องจาก เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่ารำของผู้เรียน ดังนั้นท่ารำที่ สร้างสรรค์ขึ้นต้องเป็นท่ารำที่มีความแปลกใหม่ และน่าสนใจ องค์ประกอบที่ 2 และ 3 มีความ สำคัญรองลงมาเพราะเป็นส่วนที่ทำให้ท่ารำที่สร้างสรรค์ขึ้นมีความสวยงามหรือมีสุนทรีย์ทาง นาฏศิลป์ไทย ส่วนองค์ประกอบที่ 4 การเคลื่อนไหวบนเวที เป็นส่วนที่ทำให้การแสดงมีความ สมบูรณ์ขึ้นจึงมีความสำคัญน้อยกว่าองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนข้างต้น อย่างไรก็ตามแต่ละกระบวนการมีลักษณะการสร้างสรรค์ท่ารำแตกต่างกันไป รายละเอียดการกำหนดองค์ประกอบและเกณฑ์ การให้คะแนนแต่ละกระบวนการมีดังนี้

องค์ประกอบและเกณฑ์การประเมินกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยการ เชื่อมโยงสัมพันธ์ลีลาท่ารำ

1) การเชื่อมโยงท่ารำความแปลกใหม่ น่าสนใจ	30 คะแนน
ความแปลกใหม่ หมายถึง ท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีการลำดับท่าและการเชื่อมโยงของลีลาท่ารำที่แตกต่างจากเพลงช้า เพลงเร็ว แม่บท หรือเพลงรำตามหลักสูตรที่เคยเรียน	
ความน่าสนใจ หมายถึง ไม่ใช่ท่าซ้ำๆ และการนำเสนอมีเอกลักษณ์ของตนเอง	
2) การลำดับท่ามีความต่อเนื่อง ท่ารำสื่อความหมายชัดเจน	25 คะแนน
3) ความกลมกลืนของท่ารำ จังหวะ ทำนองเพลง	25 คะแนน
4) การเคลื่อนไหวบนเวที (มีการเคลื่อนไหวตั้งแต่ท่าเริ่มต้นถึงท่าสุดท้ายในตำแหน่งและจังหวะที่ เหมาะสม ไม่ร่าเริงอยู่กับที่)	20 คะแนน

เกณฑ์การประเมินกระบวนการคิดสร้างสรรค์ด้วยการปรับปรุงท่ารำที่มีอยู่เดิม

1) ท่ารำมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ	30 คะแนน
ความแปลกใหม่ หมายถึง ท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีความแตกต่างจากท่ารำตามเพลงเดิม	
ความน่าสนใจ หมายถึง ท่ารำที่นำมาเรียงร้อยใหม่เหมาะสมกับประเภทของการแสดงและความหมายของเพลง รวมทั้งการนำเสนอมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง	
2) ความกลมกลืนของท่ารำ จังหวะ ทำนองเพลง	25 คะแนน
3) การลำดับท่ามีความต่อเนื่อง	25 คะแนน
4) การเคลื่อนไหวบนเวที	20 คะแนน

เกณฑ์การประเมินกระบวนการคิดสร้างสรรค์ด้วยการจินตภาพและการจินตนาการ

1) ท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีความแปลกใหม่ สื่อความหมายให้เห็นถึงแนวคิดและจินตนาการชัดเจนตรงตามที่ใจพทย์กำหนด	30 คะแนน
2) ความกลมกลืนของท่ารำ จังหวะ ทำนองเพลง	25 คะแนน
3) การลำดับท่ามีความต่อเนื่อง	25 คะแนน
4) การเคลื่อนไหวบนเวที	20 คะแนน

เมื่อรวมคะแนนแล้วแปลความหมายของคะแนนซึ่งปรับปรุงขึ้นจากเกณฑ์การกำหนดระดับผลการเรียนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
50.00 – 59.00	ระดับต่ำ
59.01 – 69.00	ระดับปานกลาง
69.01 – 79.00	ระดับดี
79.01 – 100.00	ระดับดีมาก

การสร้างข้อสอบภาคปฏิบัติ

การดำเนินการสร้างข้อสอบภาคปฏิบัติเพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติผลงาน
สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีลักษณะดังต่อไปนี้

ข้อสอบปฏิบัติรายบุคคล มี 3 กระบวนการ แต่ละกระบวนการให้เวลาในการคิด
ประดิษฐ์ทำรำเป็นเวลา 2 นาที ก่อนการสอบ

1. กระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ลีลาทำรำ เป็นการกำหนดโจทย์ และเพลงดนตรี
ประกอบ ให้นักศึกษาแสดงลีลาทำรำ จำนวน 5 ท่า ซึ่งแต่ละท่าต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน
อย่างต่อเนื่อง สวยงาม แปลกใหม่และสื่อความหมายตามที่กำหนดได้

2. กระบวนการปรับปรุงทำรำที่มีอยู่เดิม เป็นการกำหนดเพลงดนตรีที่นักศึกษา
เคยเรียนมาแล้ว ให้นักศึกษาคิดประดิษฐ์ทำรำโดยการปรับปรุง ผสมผสานทำรำหรือวิธีการอื่นๆ
ที่ทำให้เกิดทำรำใหม่ แตกต่างจากทำรำในเพลงเดิม จำนวน 5 ท่า

3. กระบวนการจินตภาพและจินตนาการ โดยใช้สิ่งเร้าเป็นอุปกรณ์ 1 ชิ้น และ
เพลงดนตรีประกอบให้นักศึกษานำมาเป็นแรงบันดาลใจในการประดิษฐ์ทำรำโดยการจินตภาพ
หรือจินตนาการจากอุปกรณ์นั้น โดยแสดงลีลาทำรำ จำนวน 5 ท่า

สำหรับข้อสอบปฏิบัติรายบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีลักษณะเช่น
เดียวกันต่างกันที่ความหมายของโจทย์ อุปกรณ์ที่ใช้ และเพลงที่กำหนด

ข้อสอบปฏิบัติเป็นกลุ่ม มีลักษณะการสอบเป็นกลุ่มๆละ 6 คน กำหนดโจทย์ให้
นักศึกษาร่วมกันเลือกเพลงและดนตรีประกอบ รวมทั้งคิดประดิษฐ์ทำรำให้มีความยาวของทำรำไม่
เกิน 3 นาที และให้เวลาดำเนินการ 1 ชั่วโมง โดยนักศึกษาต้องบอกแนวคิด ลักษณะการแต่งกาย
ความหมายของท่าก่อนการนำเสนอ

โจทย์ การประเมินกลุ่มก่อนการทดลองคือ การละเล่นของไทย

โจทย์ การประเมินกลุ่มหลังการทดลองคือ การประกอบอาชีพหรือการทำมา
หากินของคนไทยภาคต่างๆ

สำหรับการทดสอบการคิดสร้างสรรค์ชุดการแสดงง่ายๆ ซึ่งเป็นการทดสอบปลายภาค
และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร คือการทำกิจกรรมกลุ่มให้นักศึกษาคิดชุดการแสดง 1 ชุด ต้องคิด

ลักษณะการแต่งกาย เพลงดนตรี และนำเสนอบนเวทีเป็นการแสดงเต็มรูปแบบ ใจหายที่กำหนด คือ การแสดงเกี่ยวกับเพลงเด็ก

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำข้อสอบปฏิบัติ เกณฑ์การประเมินและองค์ประกอบการประเมินทักษะการประดิษฐ์ทำรำรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลผลิตและทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

การดำเนินการสอบทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย
ประเมินโดยคณะกรรมการ ดังนี้

การประเมินก่อนการทดลอง คณะกรรมการในการทดสอบประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ 1 จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร จำนวน 2 คน

การประเมินหลังการทดลอง คณะกรรมการในการทดสอบมีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ 1 จำนวน 3 คน (ชุดเดียวกับการประเมินก่อนการทดลอง) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักการนาฏยศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษา 1 คน และเป็นศิลปินด้านศิลปะการแสดง 1 คน เนื่องจากเพื่อให้การประเมินมีความเป็นกลางและสามารถเป็นมาตรฐานที่ยอมรับทั่วไป

2.4.5 แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์การประเมินความคิดสร้างสรรค์ของกรมวิชาการ (2539) และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินการเรียนการสอนนาฏศิลป์ (<http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/artsted/dance102030/dancevastud.html>)

นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการประดิษฐ์ทำรำและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลอง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกต แล้วจดบันทึกพฤติกรรมที่นอกเหนือจากแบบสังเกตที่สร้างขึ้น แล้วนำไปปรับปรุงแบบสังเกตให้สมบูรณ์ขึ้น

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ชุดเดียวกับผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม) จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำมาใช้ในการสังเกตพฤติกรรม

ด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนในระหว่างการดำเนินการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

การหาความเที่ยงของแบบสังเกต หลังจากแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำแบบสังเกตพฤติกรรมไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยวิธีการสังเกตซ้ำ (Test-retest Method) คำนวณหาค่าความเที่ยงของการสังเกต ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของสก็อต (Scott's Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของการสังเกตเท่ากับ 0.885

แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นรายการพฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงออกในระหว่างการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยสังเกตนักศึกษาครั้งละ 10 คน จำนวน 9 ครั้ง แบ่งระยะเวลาในการสังเกตออกเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 3 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา จำแนกตามช่วงเวลาในการสังเกต

ช่วงเวลาที่สังเกต	กลุ่มที่	ครั้งที่	สัปดาห์ที่	จำนวนผู้เรียน	จำนวนรวมของผู้เรียน
1	1	1	2	10	30
	2	1	3	10	
	3	1	4	10	
2	1	2	6	10	30
	2	2	7	10	
	3	2	8	10	
3	1	3	12	10	30
	2	3	13	10	
	3	3	14	10	

2.4.6 แบบประเมินตนเองของนักศึกษา

ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ การประเมินความคิดสร้างสรรค์ของกรมวิชาการ (2539) และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินการเรียนการสอนนาฏศิลป์ (<http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/artsed/dance102030/dancevastud.html>)

แบบประเมินตนเองและแบบประเมินกลุ่มเพื่อนของนักศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีความหมายดังนี้

- 4 หมายถึง นักศึกษาเห็นว่าตนเองมีลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด
- 3 หมายถึง นักศึกษาเห็นว่าตนเองมีลักษณะดังกล่าวในระดับมาก
- 2 หมายถึง นักศึกษาเห็นว่าตนเองมีลักษณะดังกล่าวในระดับปานกลาง
- 1 หมายถึง นักศึกษาเห็นว่าตนเองมีลักษณะดังกล่าวในระดับน้อย

การแปลความหมายของคะแนน

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00 แสดงว่า อาจารย์เห็นด้วยกับวิธีสอนดังกล่าวในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบประเมินตนเองไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนนาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ ดำเนินการโดยนำรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ไปให้สอนในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนในสภาพจริง เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 การออกแบบการทดลอง

แบบการทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยแบบมีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การเลือกประชากรจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพราะเป็นนักศึกษาปีแรกที่เพิ่งสำเร็จการศึกษามาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่างๆทั่วประเทศและผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี (2 ปีหลัง) รวมทั้งเนื่องจากการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยต้องการความร่วมมือในการดำเนินการทดลอง ซึ่งจำเป็นต้องขอความร่วมมือในด้านบุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ เช่น โสตทัศนอุปกรณ์ ห้องเรียน โดยเฉพาะการควบคุมตัวแปร ประกอบกับผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำของสถาบันแห่งนี้ จึงสามารถขอความร่วมมือจากบุคลากร การใช้อุปกรณ์สถานที่และกำหนดเวลาในการสอน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 60 คน โดยทำการคัดเลือกตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยใช้แบบวัดนาฏยสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงและความตรงแล้ว (จากขั้นตอนดำเนินการวิจัยตอนที่ 2)

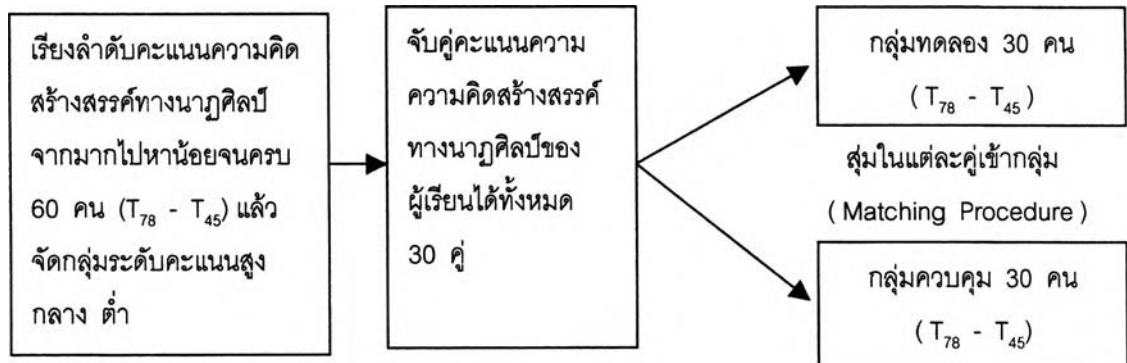
ขั้นที่ 2 คำนวณหาคะแนนดิบ จากนั้นนำคะแนนดิบไปเปรียบเทียบกับคะแนนที่เป็นมาตรฐานที่ได้จากการทดสอบนักศึกษาทั่วประเทศ เพื่อหาค่า T-score และ Percentile Rank แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการจับคู่ (Matching Procedure) ดังนี้ (Goodwin, 1995)

2.1 นำค่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เรียงจากมากไปหาน้อยจนครบ 60 คน จากนั้นจัดกลุ่มคะแนนความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มคะแนนสูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้ค่า T - score เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม จากค่าคะแนนมาตรฐาน $T_{45} - T_{56}$ อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ $T_{57} - T_{67}$ อยู่ในกลุ่มคะแนนปานกลาง และ $T_{68} - T_{78}$ อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง

2.2 นำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีคะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาจับคู่ทีละคู่ได้ 30 คู่ เป็นกลุ่มคะแนนสูง 5 คู่ คะแนนปานกลาง 13 คู่ และคะแนนต่ำ 12 คู่ โดยใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้แก่ คะแนนเฉลี่ยรวม (GPA) ของภาคการศึกษาก่อนการทดลองมาประกอบในการพิจารณาจับคู่ด้วย

2.3 แต่ละคู่ของคะแนนจากคู่ที่ 1-30 ใช้วิธีจับฉลากเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน

แผนภูมิที่ 4 กลุ่มตัวอย่างทดลองและกลุ่มควบคุม

การกำหนดรายวิชาที่จะทดลองสอน

การเลือกรายวิชาที่จะทดลองสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเลือกรายวิชา 301-2203 ทักษะนาฏศิลป์ 1 ซึ่งเป็นรายวิชาที่เปิดสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 มีเนื้อหาครอบคลุมประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทยทั้งระบำเบ็ดเตล็ด การแสดงพื้นเมือง การแสดงโขนและกำหนดให้มีการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ทำให้นักศึกษามีพื้นฐานในการแสดงประเภทต่างๆ ก่อนนำเข้าสู่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนมีอิสระในการคิดผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยในรูปแบบที่ต้องการ ซึ่งตรงกับแนวคิดและหลักการสอนที่พัฒนาขึ้น รวมทั้งเป็นรายวิชาปฏิบัติวิชาแรกของนักศึกษาปีที่ 1 จึงเลือกรายวิชานี้เป็นวิชาที่ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

คำอธิบายรายวิชา 301-2203 ทักษะนาฏศิลป์ 1

ศึกษาที่มา แบบแผน และฝึกปฏิบัติทำรำนาฏศิลป์ไทยประเภทต่างๆ ในเชิงอนุรักษ์ และสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดยกรบ และ /หรือ การแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดพระรามตามกวาง
2. ระบำเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ระบำไกรลาสสำเร็จ รำสีนวลออกอาหนู ระบำเงาะ หรือ ระบำเบ็ดเตล็ดตามสมัยนิยม
3. การแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ ได้แก่ ฟ้อนสาวไหม ตรีลีลา ฟ้อนพยับ โยคีถวายเป็นไฟ หรือการแสดงพื้นเมืองภาคเหนือตามสมัยนิยม

4. ฝึกกระบวนการเทคนิครำมาตรฐาน ชุดฉายฉายอพระกลิ้ง ชุดฉายฉายอินทรีชิต ชุดทศกัณฐ์ทรงเครื่อง ชุดหนุมานทรงเครื่อง และชุดหนุมฉายฉาย โดยแยกศึกษาตามประเภทของตัวละครพระ นาง ยักษ์ ลิง

5. สร้างสรรค์ชุดการแสดงง่ายๆ โดยการออกแบบท่าทาง แขนง อังคประกอบรูปแบบ เครื่องแต่งกาย และดนตรีอย่างมีหลักการและเหตุผล

3.3 วิธีดำเนินการทดลอง

3.3.1 การดำเนินการกับกลุ่มทดลอง

3.3.1.1 ติดต่อขอความร่วมมือในการทดลองงานวิจัยจากอธิการสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.3.1.2 ทดสอบนักศึกษาก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบวัดนาฏยสรรค์และการทดสอบทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์รายบุคคลและเป็นกลุ่ม

3.3.1.3 ดำเนินการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยที่ได้พัฒนาขึ้นในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1

3.3.1.4 เมื่อดำเนินการสอนจนครบแล้ว ทดสอบนักศึกษาล้างการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบวัดนาฏยสรรค์ฉบับเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง การทดสอบทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ด้วยข้อสอบลักษณะเดียวกับก่อนการทดลอง รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม การประเมินตนเองของนักศึกษาระหว่างดำเนินการทดลอง และสอบปฏิบัติการสร้างสรรค์ชุดการแสดงเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการประเมินความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่ารำตามหลักสูตร

3.3.2 การดำเนินการกับกลุ่มควบคุม

3.3.2.1 ทดสอบนักศึกษากลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบวัดนาฏยสรรค์และการทดสอบทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์รายบุคคลและเป็นกลุ่ม

3.3.2.2 ดำเนินการเรียนการสอน ตามรูปแบบที่ใช้ตามปกติ

3.3.2.3 เมื่อดำเนินการสอนจนครบแล้ว ทดสอบนักศึกษาล้างการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบวัดนาฏยสรรค์ฉบับเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง การทดสอบทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ด้วยข้อสอบลักษณะเดียวกับก่อนการทดลอง และสอบปฏิบัติการสร้างสรรค์ชุดการแสดงเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการประเมินความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่ารำตามหลักสูตร

3.3.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในรายวิชาทักษะนาฏศิลป์ 1 ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 1 ภาคการศึกษา คือ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ระหว่างวันที่ 6 มิถุนายน 2545 - วันที่ 20 กันยายน 2545 โดยใช้เวลาในการสอน 6 คาบ / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน 10 สัปดาห์ และใช้เวลานอกเวลาเรียนปกติอีกสัปดาห์ละ 1 คาบ จำนวน 5 สัปดาห์ รวมใช้เวลาในการสอนและการทดสอบ 16 สัปดาห์ จำนวนทั้งสิ้น 71 คาบ สาเหตุที่ต้องใช้เวลาอกเวลาเรียนปกติในการทดลองสอนเพิ่มเติม เพราะผู้วิจัยทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์เฉพาะในเนื้อหาเกี่ยวกับ ระเบิดเบ็ดเตล็ด การแสดงพื้นเมือง ภาคเหนือ และการสร้างสรรค์ชุดการแสดงต่างๆ ไม่ใช้กับเนื้อหาการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์และฝึกกระบวนการเทคนิคมาตรฐาน เนื่องจากการแสดงโขน ต้องใช้ทักษะการแสดงและระยะเวลาในการฝึกหัดเป็นเวลานาน ซึ่งนักศึกษาที่เรียนในสาขาละคร ยังไม่มีพื้นฐานเพียงพอในการคิดสร้างสรรค์ท่าเต้นของโขนได้ ส่วนเนื้อหาวิชามาตรฐานเป็นการฝึกเทคนิคการรำเดี่ยวที่ต้องแยกเรียนตามประเภทของตัวพระ นาง ยักษ์ และลิง รวมทั้งมีท่ารำที่กำหนดไว้เป็นแบบแผน จึงไม่เหมาะสมในการใช้เป็นเนื้อหาในการทดลองครั้งนี้ ดังนั้นในระยะเวลาที่เรียนเนื้อหาดังกล่าว จึงต้องใช้เวลาออกทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์เพิ่มเติม เพื่อให้การดำเนินการสอนมีความต่อเนื่องก่อนการทดสอบหลังการเรียนในปลายภาคการศึกษา และนักศึกษายังสามารถนำท่ารำรูปแบบและลักษณะวิธีการแสดงที่เป็นแบบแผนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบในการคิดสร้างสรรค์ด้วย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามครบถ้วนแล้ว นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติต่างๆที่ใช้ในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

3.4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ สภาพการเรียนการสอนนาฏศิลป์และวิธีการสอนนาฏยสรรค์ที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Windows)

3.4.2 ข้อมูลที่ได้จากการตรวจแบบวัดนาฏยสรรค์นำคะแนนดิบมาหาเกณฑ์ปกติ (Norm) ในรูปเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) และคะแนนที (T-score) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Windows)

3.4.3 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน และการประเมินตนเองและการประเมินกลุ่มเพื่อนของนักศึกษานำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.4 ข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีตัวแปร ดังนี้

1) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยรายบุคคลและเป็นกลุ่มของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

2) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างทักษะการสร้างสรรค์ชุดการแสดงเป็นกลุ่มปลายภาคเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

3) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยรายบุคคลและเป็นกลุ่มของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

รายละเอียดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบสอบถามวิธีการสอนนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบประเมินตนเอง

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนดำเนินการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์รายบุคคล

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เป็นกลุ่ม

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังดำเนินการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์รายบุคคล

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงาน
สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เป็นกลุ่ม

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลงานการแสดงชุด
สร้างสรรค์ปลายภาคเรียนเป็นกลุ่ม

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
ดำเนินการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทาง
นาฏศิลป์

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงาน
สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์รายบุคคล

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติผลงาน
สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เป็นกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา

หลังจากที่ได้นำรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทาง
นาฏศิลป์ไปทดลองใช้และประเมินผลการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมา
พิจารณาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์
ไทยเพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีความชัดเจนและเหมาะสม เพื่อ
เป็นต้นแบบในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยระดับ
อุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์พิจารณาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์และองค์ประกอบของการเรียนการสอน วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของ
การเรียนการสอนที่บรรลุและไม่บรรลุผลจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์ที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

ด้านนักศึกษา วิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักศึกษา ที่มีความเหมาะสมและ
ไม่เหมาะสมกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ด้านผู้สอน วิเคราะห์องค์ประกอบ ด้านการเตรียมผู้สอน ที่จะเอื้อต่อการเรียน
การสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏยศาสตร์

ด้านสภาพแวดล้อม วิเคราะห์คุณลักษณะของสื่อและ อุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งเร้าที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรม และสถานที่ว่าเอื้อต่อการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้นหรือไม่

2. ด้านกระบวนการ วิเคราะห์การดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอนที่ได้ ปฏิบัติจริงว่ามีความสอดคล้องกับหลักการ และวิธีการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่ ขั้นตอนการสอนมี ความเหมาะสมหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน และการใช้เวลาในการสอน และการสอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

3. ด้านผลลัพธ์ วิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน นวัตกรรมทางด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทาง นาฏศิลป์ไทยโดยพิจารณาจากสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

การสรุปและนำเสนอ

นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนนวัตกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทาง นาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา พร้อมทั้งผลการตรวจสอบรูปแบบ และผลการทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการบรรยายสรุป และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งต่อไป